

In dit nummer aandacht voor het onlangs verschenen rapport 'De schijntegenstelling tussen visie en kosten-batenanalyse'. Verder een impressie van het eerste KiM-symposium, dat werd gehouden op 22 januari jongstleden en als laatste een overzicht van recent verschenen rapporten.

## De schijntegenstelling tussen visie en kosten-batenanalyse

Bij besluitvorming over nieuwe wegen, spoorlijnen en havens zijn zowel goede ideeën als afweging van de kosten en baten nodig. Die afweging moet veel eerder gebeuren dan nu vaak het geval is om kansrijke ideeën van luchtftietserij te scheiden.

Dit concludeert het KiM in het rapport *De schijntegenstelling tussen visie en kosten-batenanalyse*. Het rapport geeft handreikingen voor verbetering van het besluitvormingsproces over grote infrastructuurprojecten.

Het rapport is het resultaat van een onderzoek naar de vermeende tegenstelling tussen de denkwerelden van 'visionairen' en voorstanders van kosten-batenonderzoek. Visionairen vinden dat besluitvorming in de praktijk niet rationeel en geordend is. Creativiteit en durf zijn voor hen minstens zo belangrijk als lijstjes met in geld uitgedrukte kosten en baten. Volgens de visionairen zou menig project nooit tot stand gekomen zijn als uitsluitend de uitkomst van kosten-batenonderzoek de doorslag had gegeven. Voorstanders van kosten-batenonderzoek vinden dat visies te snel leiden tot projecten zonder goede onderbouwing. Volgens hen worden alternatieve oplossingen vaak niet uitgewerkt en positieve effecten zoals nieuwe werkgelegenheid overschat.

Volgens het KiM is deze tegenstelling te overbruggen. Goede politieke besluiten hebben naast een visie ook een gedegen beoordeling nodig van de projecten die uit die visie naar voren komen. Beide benaderingen vullen elkaar aan en verdienen elk een eigen plek in de besluitvorming.

Verder beveelt het KiM aan dat beleidsambtenaren meer betrokken worden bij het onderzoek naar de kosten en baten van projecten. Ook kan achteraf beter lering getrokken worden uit projecten die al uitgevoerd zijn.

*De schijntegenstelling tussen visie en kosten-batenanalyse*, Fons Savelberg, Arjen 't Hoen en Carl Koopmans, Den Haag, Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid, januari 2008, ISBN: 978-90-8902-014-7

## 'Engeland-Nederland 1-0?' KiM-symposium 2008

Kunnen we het mobiliteitsbeleid van het Verenigd Koninkrijk vergelijken met dat van Nederland? Hebben we hier dezelfde problemen? Kunnen we misschien wat leren van het beleid in het Verenigd Koninkrijk? Deze en andere vragen kwamen aan de orde op het KiM-symposium 'Engeland-Nederland 1-0?' op 22 januari 2008. Tijdens een boeiende middag in het Haagse Madurodam lieten tal van deskundigen en genodigden hun licht schijnen over brandende mobiliteitskwesties. En de deelnemers konden volop hun mening ventileren in een Lagerhuisdebat.

## The Eddington Transport Study

Speciale gasten van het symposium waren de secretaris-generaal Wim Kuijken en Robert Devereux, secretaris-generaal van het Department for Transport van het Verenigd Koninkrijk. Aanleiding om Devereux uit te nodigen was *The Eddington Transport Study*, een gezaghebbend rapport van Sir Rod Eddington van eind 2006. Devereux benaderde het mobiliteitsvraagstuk, in de geest van Eddington, op een verfrissende manier. Een goed transportsysteem maakt economische groei mogelijk, maar grijpt ook op talloze andere terreinen in. Denk aan sociale, ruimtelijke en milieuaspecten. De kernaanbeveling van Eddington is dat de overheid zich moet richten op de knelpunten in de economisch belangrijke gebieden. Hierbij gaat het om drie prioriteiten: verstopte stedelijke groeigebieden, de belangrijkste verbindingen tussen de grote steden en de belangrijkste internationale zee- en luchthavens.

Mobiliteit moet de juiste prijs hebben. Dus moeten daarin ook de kosten voor het milieu worden meegewogen. Verder blijkt uit het rapport van Eddington dat kleine projecten die concrete problemen oplossen een veel beter rendement kennen dan grote projecten.



Robert Devereux over 'Making better decisions'

## Lagerhuis

In het tweede deel van het symposium werd door de deelnemers aan de hand van stellingen gediscussieerd in een Lagerhuissetting. Tussen de stellingen door hield gespreksleider Gijs Weenink korte interviews over hete hangijzers. Bijvoorbeeld of bezwaarprocedures zwaar ingeperkt moeten worden en lokaal bestuur belangrijker is voor het welslagen van infrastructurele projecten dan het nationaal bestuur.

Kijken naar het buitenland levert zeker iets op, was de algemene conclusie van dit KiM-symposium. Omdat de infrastructurele situatie van Nederland en het Verenigd Koninkrijk goed te vergelijken is, is het zeer nuttig kennis te nemen van de Britse oplossingen. Daarbij levert het rapport van Eddington heel wat concrete aanknopingspunten voor het mobiliteitsbeleid in Nederland, nu en in de toekomst.

Meer weten? De website van het KiM biedt niet alleen een verslag van de bijeenkomst, ook de presentatie van Robert Devereux is daar te vinden.

## Handreiking economische evaluatie van PMZ

In situaties waarin geen sprake is van een collectief goed met overheidsfinanciering kan het gebruik van een maatschappelijk afwegingskader toch gewenst zijn. De voorkeursvorm daarbij is de maatschappelijke kosten-batenanalyse.

Dit is de belangrijkste conclusie van het KiM in de notitie *Handreiking economische evaluatie van PMZ*. Het KiM heeft op basis van literatuuronderzoek geanalyseerd welke vormen van maatschappelijk-economische afweging vanuit overheids-perspectief gewenst of nodig zijn bij het borgen van publieke belangen. Het Project Mainportcorridor Zuid (PMZ), waar aanleg, financiering en exploitatie aan de markt worden overgelaten, heeft als uitgangspunt gediend voor de studie.

*Handreiking economische evaluatie van PMZ*, Pauline Wortelboer-van Donselaar, Den Haag, Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid, januari 2008, ISBN: 978-90-8902-012-3

## Onzekerheden Eerste stap kilometerprijs

In de kosten-batenanalyse van de *Eerste Stap Anders Betalen voor Mobiliteit*, zijn vooral de analyses van de verkeerskundige effecten onzeker, zo blijkt uit deze studie van het Milieu en Natuur Planbureau (MNP) en het KiM. Met de Eerste Stap wordt de kilometerprijs voor alleen het hoofdwegennet bedoeld. Voor deze variant is eind november 2007 niet gekozen.

Het rapport geeft een aantal mogelijkheden hoe met de verkeerskundige onzekerheden om te gaan. Tevens biedt het rapport een aantal mogelijke verbeteringen voor het modelinstrumentarium verkeer en vervoer op de langere termijn.



*Analyse van onzekerheden in de verkeerskundige en wagenparkeffecten van de Eerste stap Anders Betalen voor Mobiliteit*, Karst Geurs, Jan Anne Annema en Henk van Mourik, Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid in samenwerking met het Milieu en Natuur Planbureau, Den Haag, december 2007.

## **Marktverwachting vervoer gevaarlijke stoffen per spoor**

In de second opinion op de ProRailstudie 'Marktverwachting vervoer gevaarlijke stoffen' concludeert het KiM dat de marktverwachting van ProRail plausibel is, maar naar alle waarschijnlijkheid aan de bovenkant zit van de bandbreedte van mogelijke toekomstige rond het vervoer van gevaarlijke stoffen per spoor in Nederland. De relatief hoge marktverwachting is bruikbaar voor het specifieke beleidsdoel: het in kaart brengen van toekomstige, externe veiligheidsrisico's rond spoor. Volgens het KiM laat ProRail de toekomstige onzekerheden rond het vervoer van gevaarlijke stoffen per spoor, in de cijfermatige verwachting te weinig tot uitdrukking komen. Daarnaast acht het KiM het van belang om de actuele ontwikkelingen van het vervoer van gevaarlijke stoffen per spoor beter te monitoren.

*Marktverwachting vervoer gevaarlijke stoffen per spoor*, Jan Francke en Jan Anne Annema, Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid, Den Haag, oktober 2007

## **Werkprogramma 2008**

Het werkprogramma 2008 is verschenen, en te downloaden vanaf [www.kimnet.nl](http://www.kimnet.nl). Het werkprogramma bevat de projecten en activiteiten die het KiM zal uitvoeren in 2008.

*Werkprogramma 2008*, Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid, Den Haag, februari 2008, ISBN 978-90-8902-017-8

## **KiM-publicaties**

Publicaties van het KiM zijn aan te vragen bij het KiM: [kimpublishing@minvenw.nl](mailto:kimpublishing@minvenw.nl) of als PDF te downloaden van onze website [www.kimnet.nl](http://www.kimnet.nl). U kunt natuurlijk ook altijd contact opnemen met één van onze medewerkers. Ons telefoonnummer is 070 351 1965.

